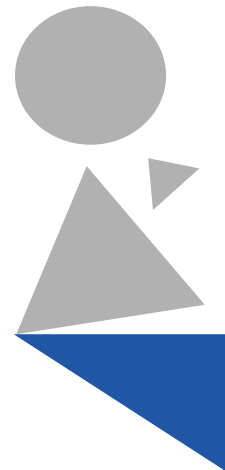

Anderstaligheid en Veiligheid: Van één stap achteruit naar twee vooruit

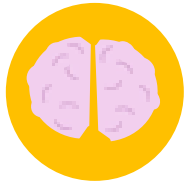
Dr. Julia Burggraaf

13 maart 2026

Inspiratiedag 'Veiligheid & Taal op de werkvloer'

Julia Burggraaf

Cognitieve psychologie

Human Factors consultant bij o.a.

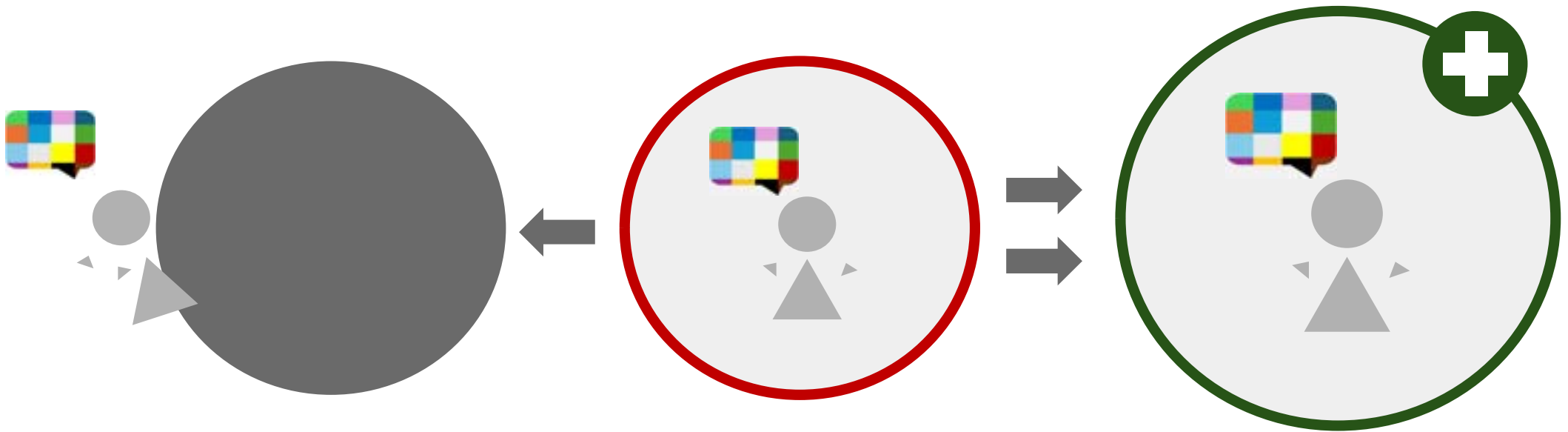

PhD bij **TU**Delft en **ProRail**

Spreker: Veiligheid & Psychologie op werk

Anderstaligheid en Veiligheid: Van één stap achteruit naar twee vooruit

De aandacht voor anderstaligheid vanuit Veiligheid is relatief nieuw. Hier kan op gereageerd worden door anderstaligen te weren (een stap achteruit). In plaats daarvan willen we twee stappen vooruit naar de plek dat we én werken met anderstaligen én op een veilige manier.

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

1. Nieuwe veiligheidsonderwerpen voelen zelden veilig

2. Veiligheidsinterventies rondom anderstaligheid

3. En nu? Tips om samen aan de slag te gaan

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

1. Nieuwe veiligheidsonderwerpen voelen zelden veilig

Hoe verandert het gedachtegoed rondom veiligheid door de tijd heen?

Welke nadelen kan het hebben wanneer er aandacht komt voor een 'nieuw' veiligheidsonderwerp?

Anderstaligheid als jong veiligheidsonderwerp

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

1. Nieuwe veiligheidsonderwerpen voelen zelden veilig

Hoe verandert het gedachtegoed rondom veiligheid door de tijd heen?

Welke nadelen kan het hebben wanneer er aandacht komt voor een 'nieuw' veiligheidsonderwerp?

Anderstaligheid als jong veiligheidsonderwerp?

Waar komen ongevallen vandaan? Wie is verantwoordelijk?

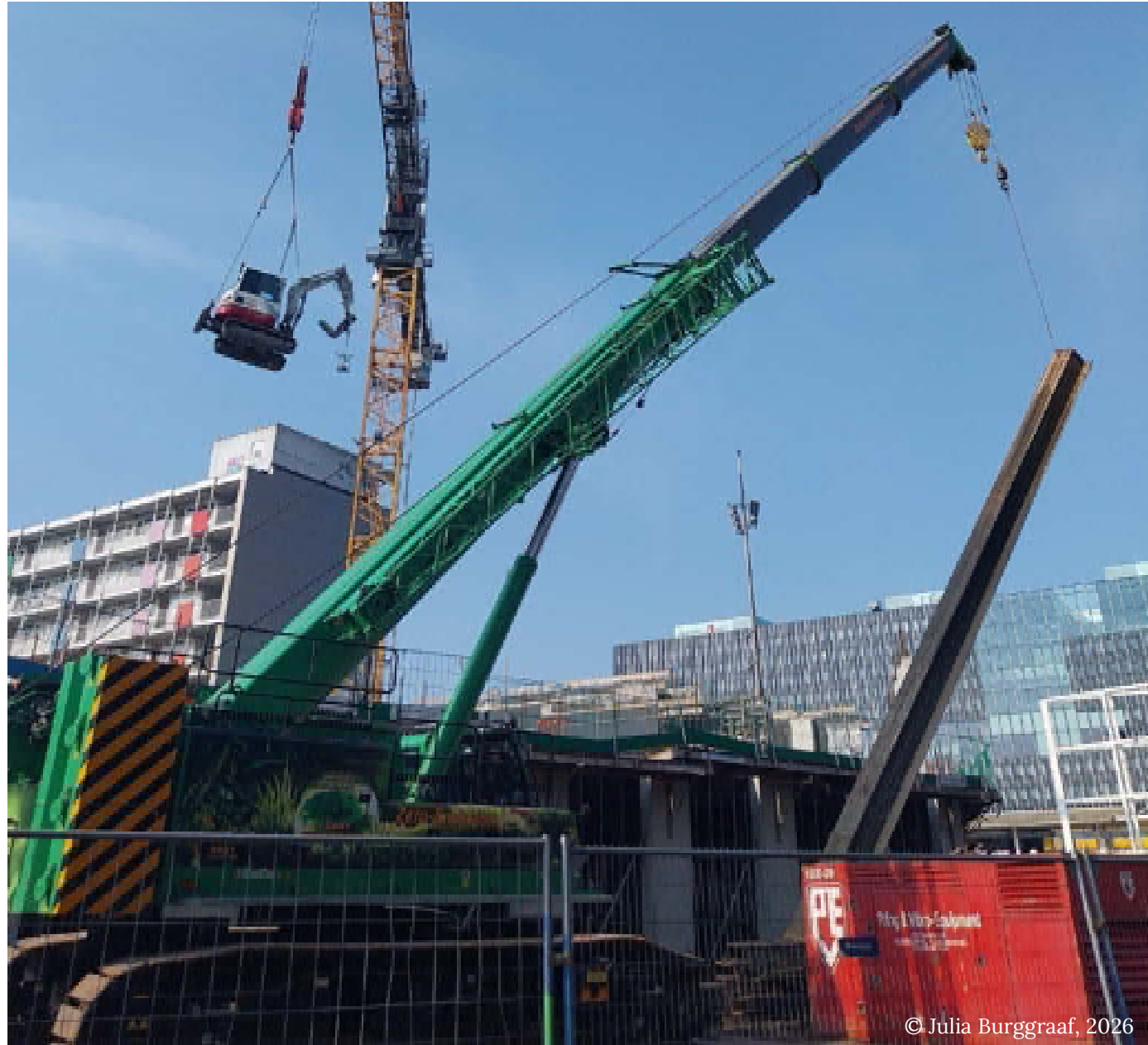

Dat iets een risico is, is niet per definitie een reden om het niet te doen (vanuit Veiligheid).

Onnodige risico's worden liefst geëlimineerd, maar nodige risico's of risico's met veel voordelen worden gemanaged.

Risico's worden gemanaged door een duidelijk beeld te hebben van wat er fout kan gaan en hier interventies en beschermingsmaatregelen voor toe te passen.

Wanneer er geen duidelijk beeld is van wat er allemaal fout kan gaan en hoe het voorkomen kan worden, is de kans wel groter dat Veiligheid 'nee' zegt.

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

1. Nieuwe veiligheidsonderwerpen voelen zelden veilig

Hoe verandert het gedachtegoed rondom veiligheid door de tijd heen?

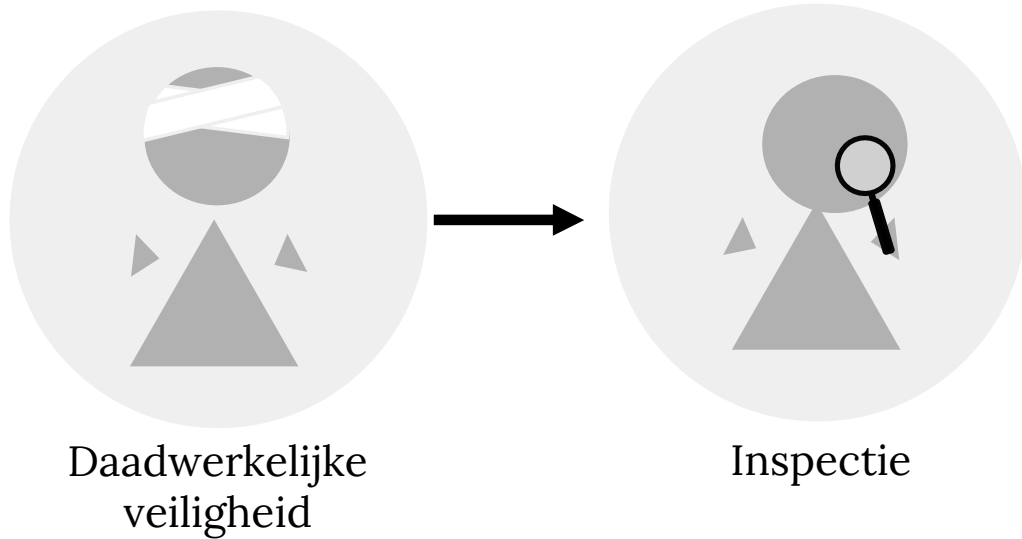

Welke nadelen kan het hebben wanneer er aandacht komt voor een 'nieuw' veiligheidsonderwerp?

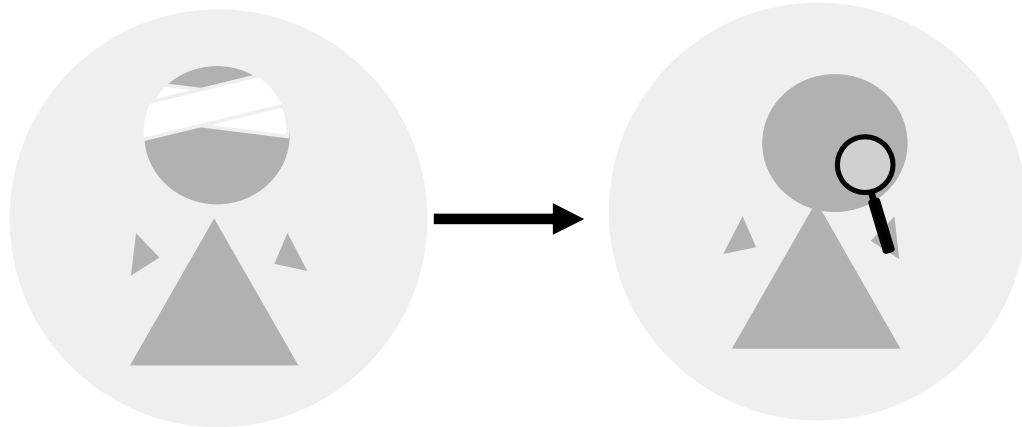
Anderstaligheid als jong veiligheidsonderwerp

1. Herkenning

Herkenning dat een onderwerp belangrijk is voor de veiligheid kan ontstaan naar aanleiding van de analyse van ongevallen. Inspectie kan herkennen dat het belangrijk is voor de veiligheid dat organisaties het betreffende onderwerp / risico goed managen binnen hun organisatie.

Maar nu nog weinig kennis erover

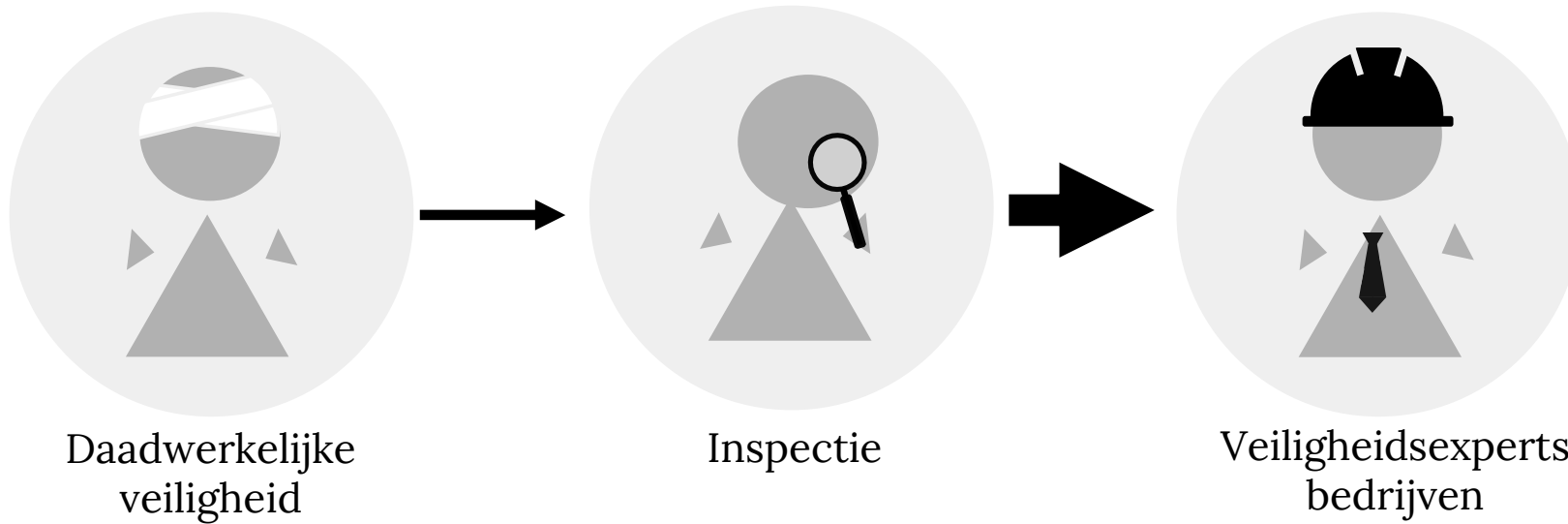

Daadwerkelijke
veiligheid

Inspectie

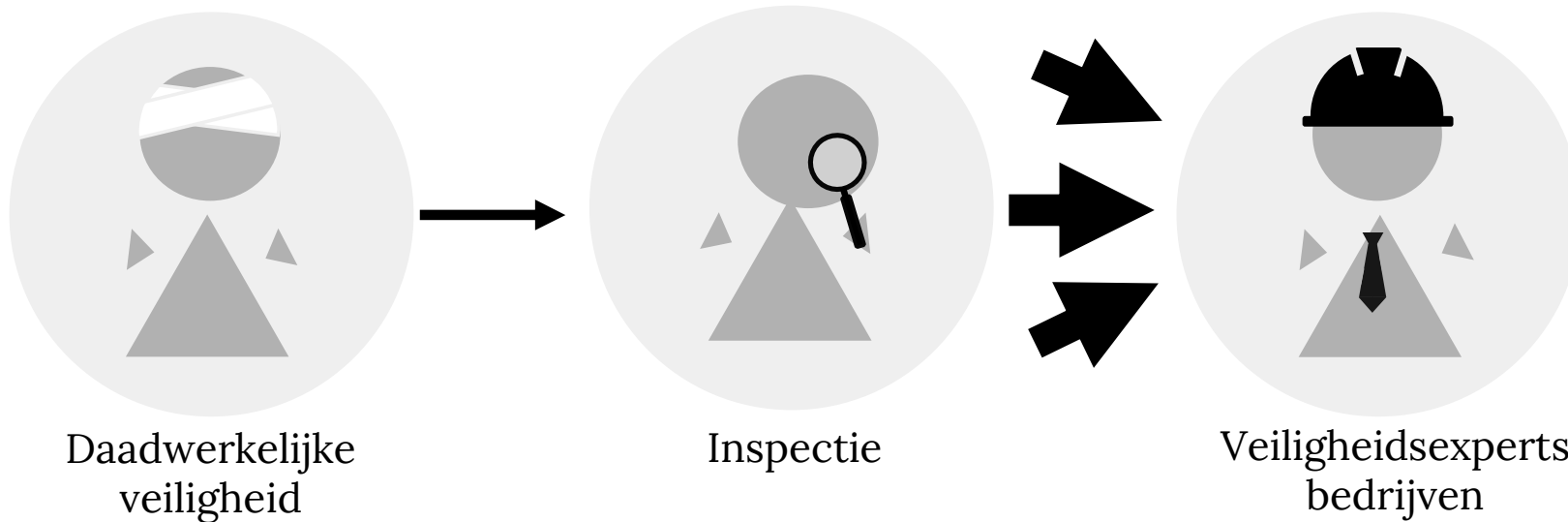
2. Neiging tot wisselende reactie

‘Wat we altijd deden is ineens niet goed meer’

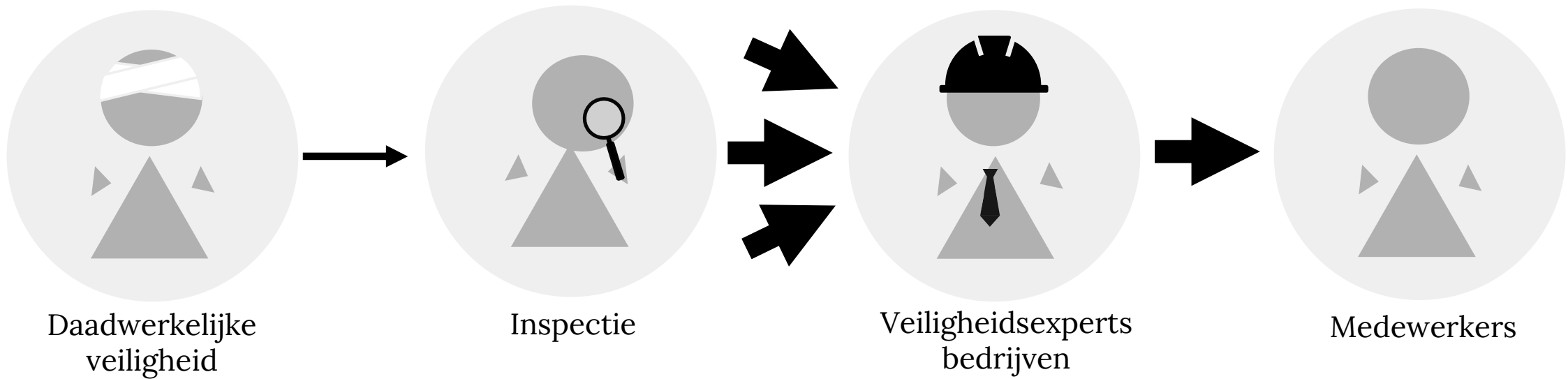
2. Neiging tot wisselende reactie

'De spelregels veranderen en het is nog niet duidelijk hoe precies'

3. Neiging tot ongenueanceerde reactie

4. Na verloop van tijd is meer kennis verzameld

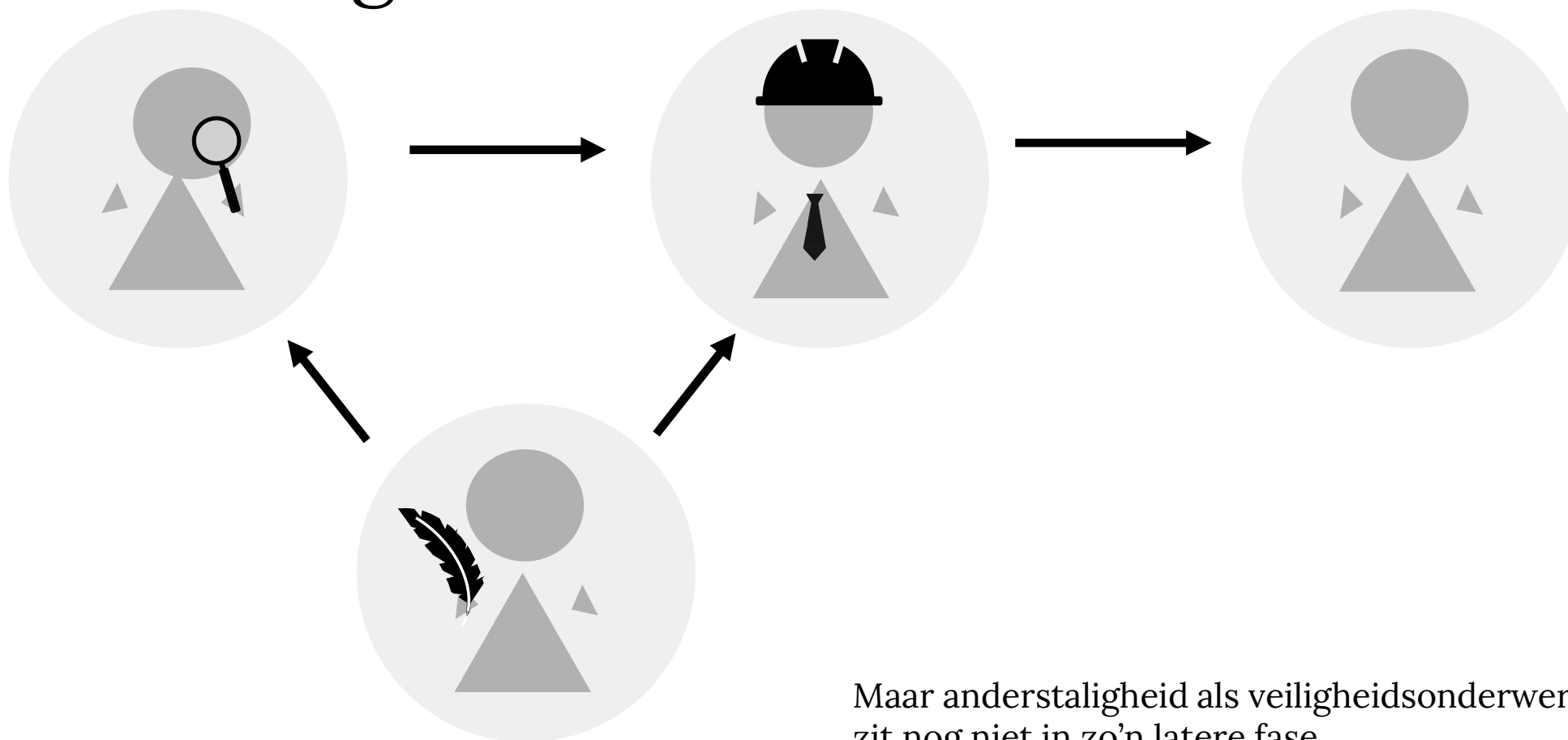

4. Na verloop van tijd is meer kennis verzameld

- Sectorspecifieke richtlijnen
- (Wetenschappelijke) bewijs voor wat wel werkt en wat niet
- Methoden voor nuance (voorbeeld: welke banen vermoeidheidsvatbaar)

5. Meer genuanceerde en geïnfomeerde reacties

Maar anderstaligheid als veiligheidsonderwerp
zit nog niet in zo'n latere fase

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

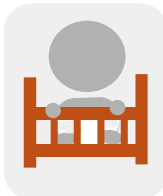
1. Nieuwe veiligheidsonderwerpen voelen zelden veilig

Hoe verandert het gedachtegoed rondom veiligheid door de tijd heen?

Welke nadelen kan het hebben wanneer er aandacht komt voor een 'nieuw' veiligheidsonderwerp?

Anderstaligheid als jong veiligheidsonderwerp

2019: Handreiking van de SER

De Sociaal-Economische Raad (SER) is de belangrijkste adviesraad voor regering en parlement over sociaal-economische vraagstukken. In de SER werken ondernemers, werknemers en onafhankelijke deskundigen (kroonleden) samen.

2019: Handreiking van de SER

“Deze handreiking biedt praktische tips om te beoordelen wanneer taal tot onveilige situaties kan leiden. Daarnaast bevat het maatregelen en achtergrondinformatie om de communicatie te verbeteren.”

Laaggeletterdheid en anderstaligheid

2019: Handreiking van de SER

Nog vroege fase:

- “[Dat] geeft ook de status van de handreiking aan: het is niet meer en niet minder dan een advies.”
- Adviezen zijn nog niet sectorspecifiek

2024 en 2025: Onderzoek

Pas in 2024 voor het eerst vragen over meertalige werkvloeren in de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA)

De Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden is een van de grootste periodieke onderzoeken naar de werksituatie van werknemers in Nederland bekeken door de ogen van werknemers.

- uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) & TNO in samenwerking met het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid (SZW).

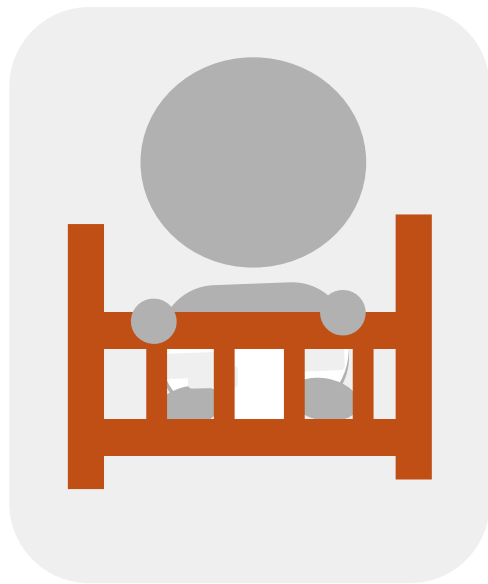
Pas in 2025 groot onderzoek van de OVV over arbeidsmigranten

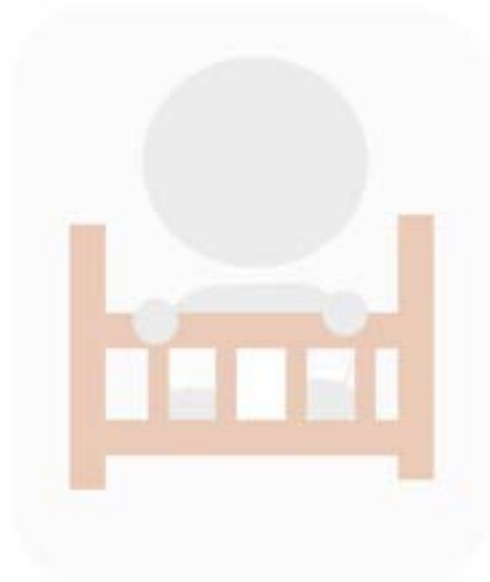
Onderzoeksraad
voor Veiligheid

Onderzoeksrapport: 'Veiligheid arbeidsmigranten, onderzoek naar de werkgerelateerde veiligheid van arbeidsmigranten in Nederland'

Anderstaligheid is een 'jong' veiligheidsonderwerp

Dit kan een ongemakkelijk fase zijn voor veiligheidsexperts (door verhoogde aandacht en nog weinig kennis, handvatten en duidelijkheid)

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

1. Nieuwe veiligheidsonderwerpen voelen zelden veilig

2. Veiligheidsinterventies rondom anderstaligheid

3. En nu? Tips om samen aan de slag te gaan

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

2. Veiligheidsinterventies rondom anderstaligheid

Drie aandachtsgebieden voor interventies

Welke interventies worden nu aangeraden?

Interventies bespreken zonder problemen te vermengen

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

2. Veiligheidsinterventies rondom anderstaligheid

Drie aandachtsgebieden voor interventies

Welke interventies worden nu aangeraden?

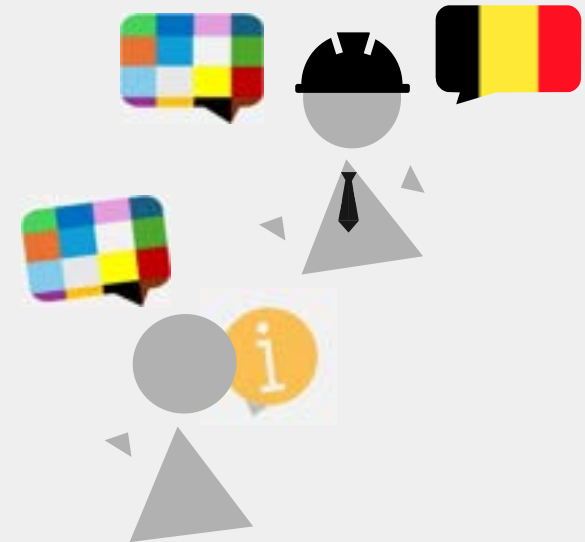
Interventies bespreken zonder problemen te vermengen

Drie aandachtsgebieden voor interventies

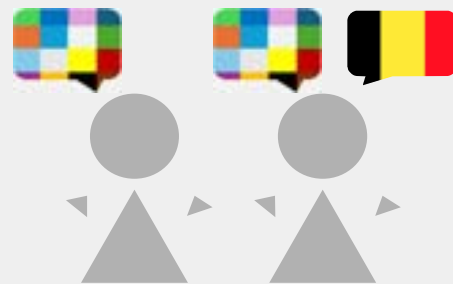
Vaste (veiligheids)informatie vanuit bedrijf

Informatie van de werkvloer

Onderlinge communicatie

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

2. Veiligheidsinterventies rondom anderstaligheid

Drie aandachtsgebieden voor interventies

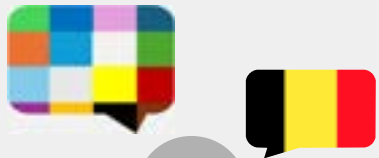

Welke interventies worden nu aangeraden?

Interventies bespreken zonder problemen te vermengen

Adviezen uit de SER handreiking

Taalscholing

Adviezen uit de SER handreiking

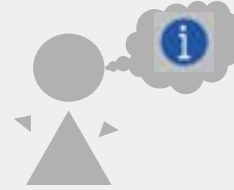

Taalscholing

Vaste (veiligheids)informatie vanuit bedrijf

Informatiepresentatie

Begripstoets

Adviezen: Informatiepresentatie en vertaling

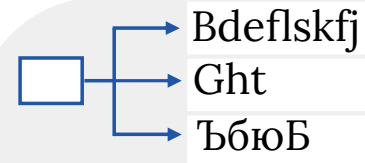
Inhoud

- Geen overdaad aan informatie

Vorm/medium

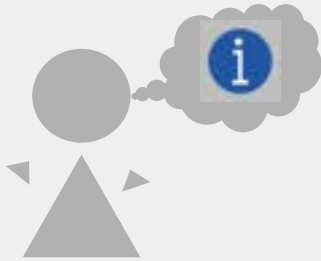
- Praktische demonstratie en oefening
- Geschreven en gesproken taal ondersteunen met visualisaties/(video)beelden
- Gesproken taal i.p.v. geschreven taal (mondeling/video)
- Zonder taal e.g. mimevideo

Uitvoering

- Eenvoudig en concreet taalgebruik
- Vertalen (aanbieden in moedertaal)

Adviezen: Begripstoets

Controleren of de informatie- overdacht is gelukt

- Laat de werknemer vertellen en voorbeelden geven
- Laat de werknemer het gebruik demonstreren.
- Leg de werknemer denkbeeldige situaties (scenario's) voor: 'Wat doe je als...?';
- Geef een (formele) test

Adviezen uit de SER handreiking

Taalscholing

Vaste (veiligheids)informatie vanuit bedrijf

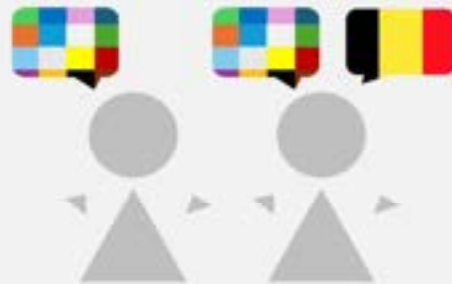

Informatiepresentatie

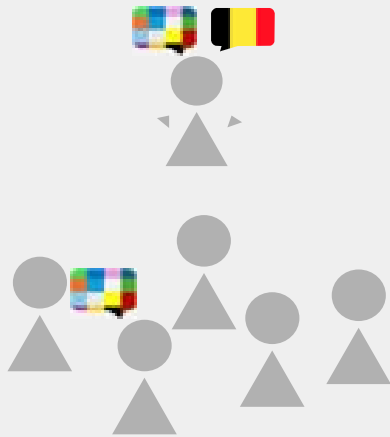
Begripstoets

Onderlinge communicatie

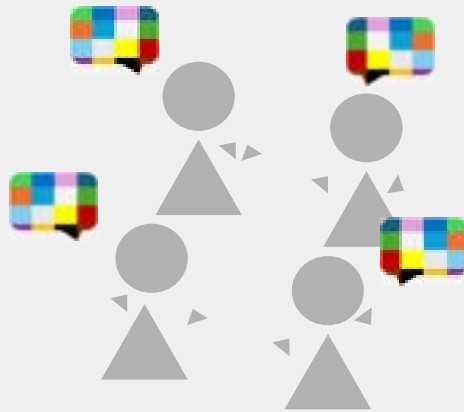

Begeleiding en ploegindeling

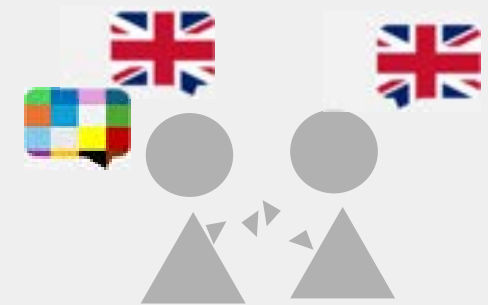
Adviezen: begeleiding en ploegindeling

Werken met een tweetalige
voorman

Werken in een groepje van
werknemers die dezelfde taal
spreken

Een nieuwe werknemer koppelen
aan een 'taalmaatje' die hem
inwerkt. Ze communiceren met
elkaar in een taal die beiden
voldoende beheersen.

Adviezen uit de SER handreiking

Taalscholing

Vaste (veiligheids)informatie vanuit bedrijf

Informatiepresentatie

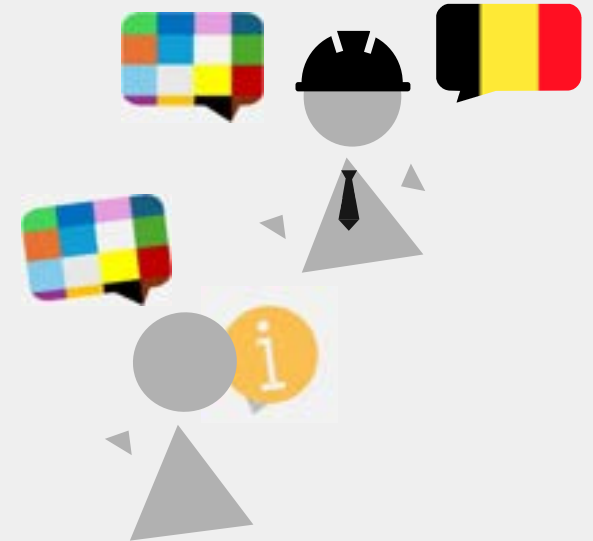
Begripstoets

Onderlinge communicatie

Begeleiding en ploegindeling

Informatie van de werkvloer

Meertalige veiligheidscoaches (Shell)

Vaste (veiligheids)informatie vanuit bedrijf

Informatie van de werkvloer

Veel interventie-mogelijkheden

maar niet alles is noodzakelijk voor (alleen)
anderstaligen

Onderlinge communicatie

Begeleiding en ploegindeling

Meertalige veiligheidscoaches (Shell)

Taalscholing

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

2. Veiligheidsinterventies rondom anderstaligheid

Drie aandachtsgebieden voor interventies

Welke interventies worden nu aangeraden?

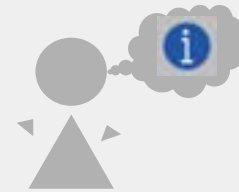
Interventies bespreken zonder problemen te vermengen

Voorbeeld van door elkaar lopende problemen

Vaste (veiligheids)informatie vanuit bedrijf

Informatiepresentatie

Begripstoets

Herhaling van het overzicht van de adviezen

Inhoud

- Geen overdaad aan informatie

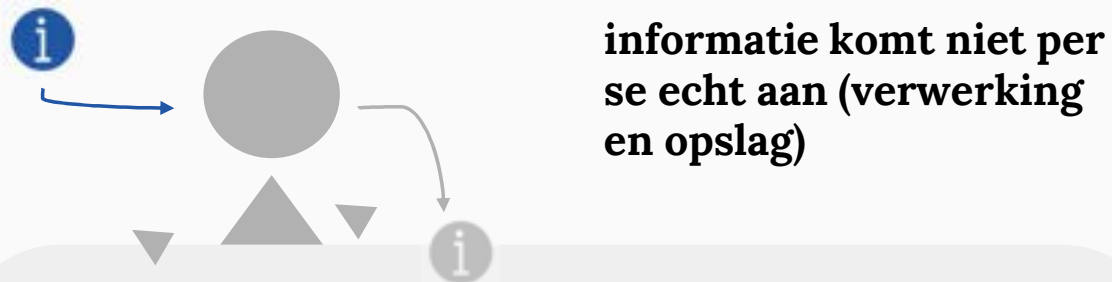
Vorm/medium

- Praktische demonstratie en oefening
- Geschreven en gesproken taal ondersteunen met visualisaties/(video)beelden
- Gesproken taal i.p.v. geschreven taal (mondeling/video)
- Zonder taal e.g. mimevideo

| | |-----------| | Bdeflskfj | | Ght | | ЪбЮБ | Uitvoering

- Eenvoudig en concreet taalgebruik
- Vertalen (aanbieden in moedertaal)

Een deel van deze adviezen pakken een breder probleem aan

informatie komt niet perse echt aan (verwerking en opslag)

Algemeen menselijk probleem

- Geen overdaad aan informatie
- Praktische demonstratie en oefening
- Eenvoudig en concreet taalgebruik
- Taal aanvullen met visualisaties/beelden
- Begripstoets

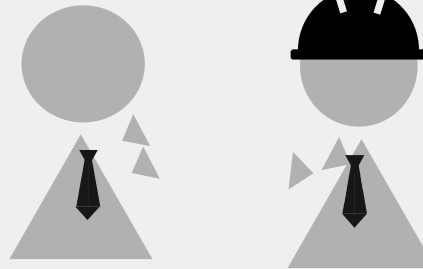
informatie niet verstaanbaar

Anderstaligheid probleem

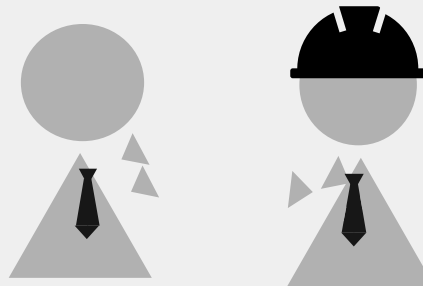
- Informatie aanbieden in moedertaal (vertalen)
- Informatie overbrengen zonder taal (e.g. mimevideo)

Tip voor gesprek met veiligheidsexperts: keuzes lostrekken

Wat willen we m.b.t.
vereenvoudigen?
Waar nodig en waar
haalbaar?

Wat willen we m.b.t.
instructies vertalen
en ploegindeling?
Waar moeten of
kunnen we
beginnen?

Anderstaligheid en Veiligheid: Van een stap achteruit naar twee vooruit

1. Nieuwe veiligheidsonderwerpen voelen zelden veilig

2. Veiligheidsinterventies rondom anderstaligheid

3. En nu? Tips om samen aan de slag te gaan

1. Doel van de ander erkennen

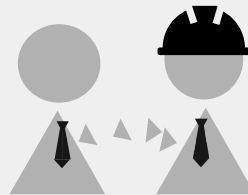
Anderstaligen
aannemen

Veiligheid
bewaken

Anderstaligen
aannemen &
veilig

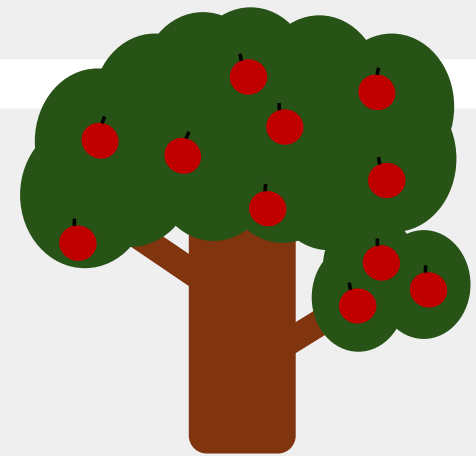
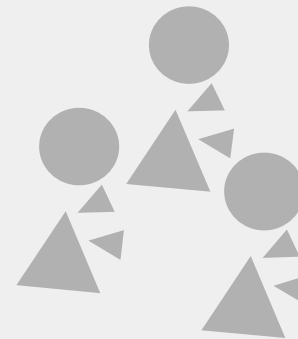
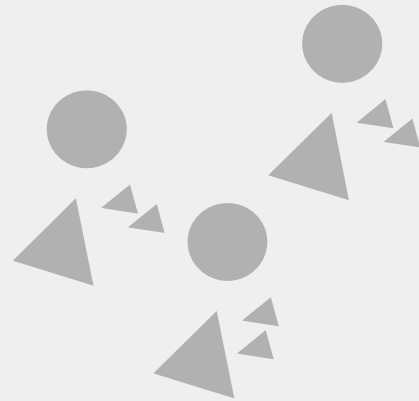
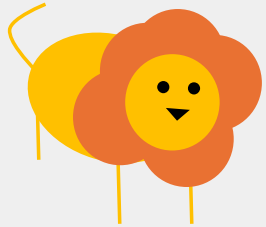

2. Gluren bij de buren

Op zoek gaan naar andere bedrijven en leren van wat zij doen

2. Gluren bij de buren

Natuurlijke neiging om te reageren op hoe anderen reageren

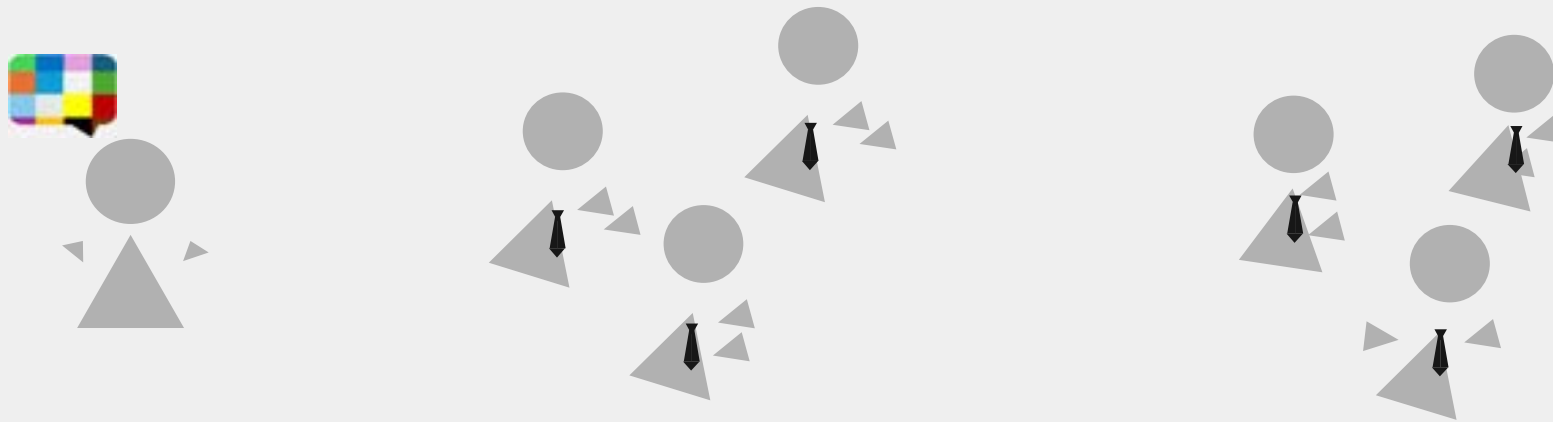

2. Gluren bij de buren

Ook bedrijven kijken naar de reactie van andere bedrijven

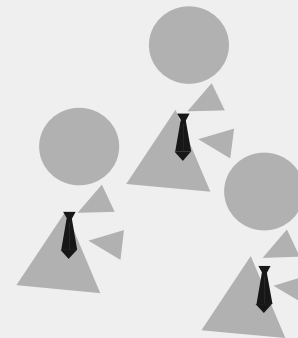
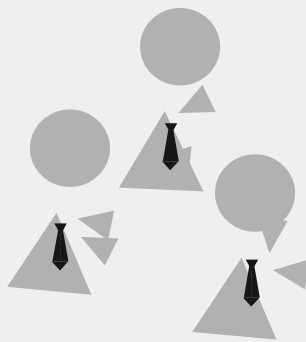
2. Gluren bij de buren

Negatief nieuws verspreid zich sneller

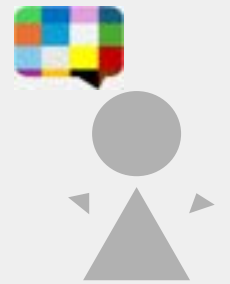
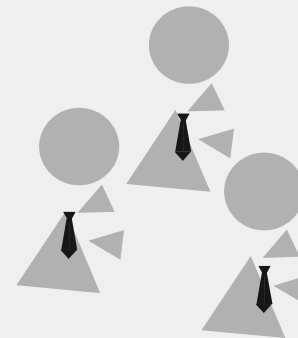
2. Gluren bij de buren

Proactief op zoek naar positieve voorbeelden

2. Gluren bij de burens

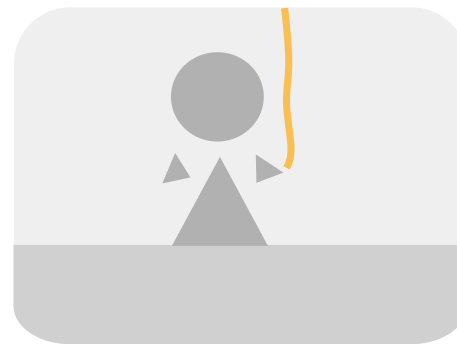
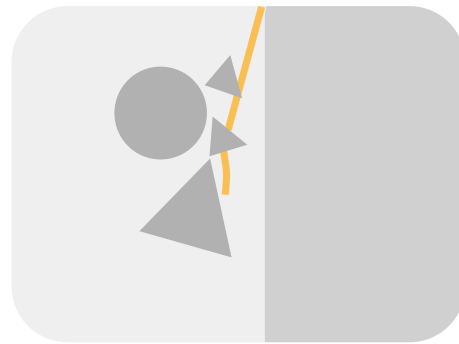
**Waardoor zijn andere
bedrijven soms voorlopers?**

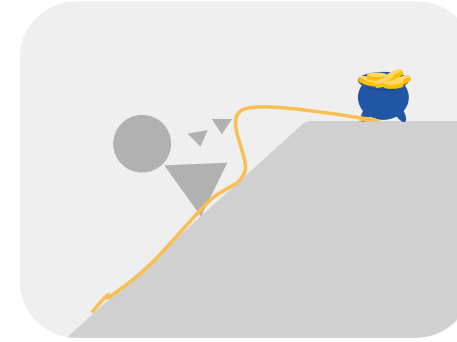
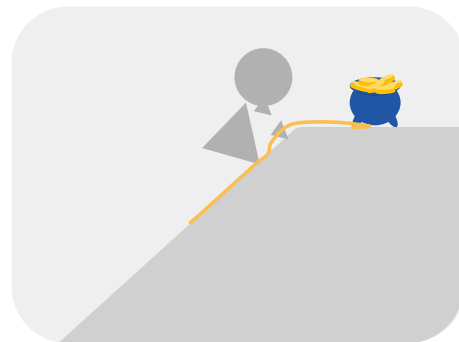
2. Gluren bij de buren

Waarom andere bedrijven soms voorlopers zijn

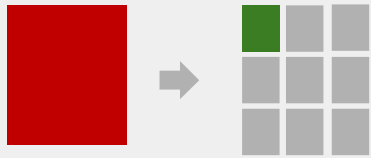
Perceptie van noodzaak

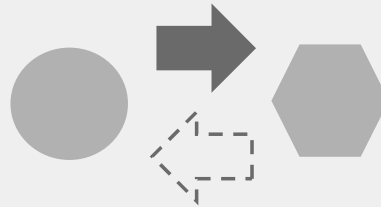
Eerdere ervaringen met exploreren

3. Leren in de leerfase

Klein beginnen

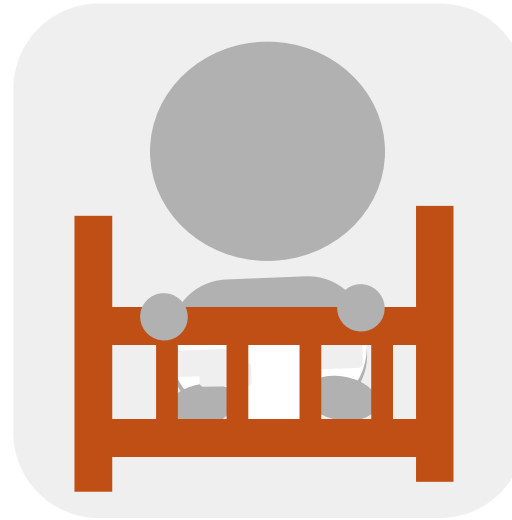
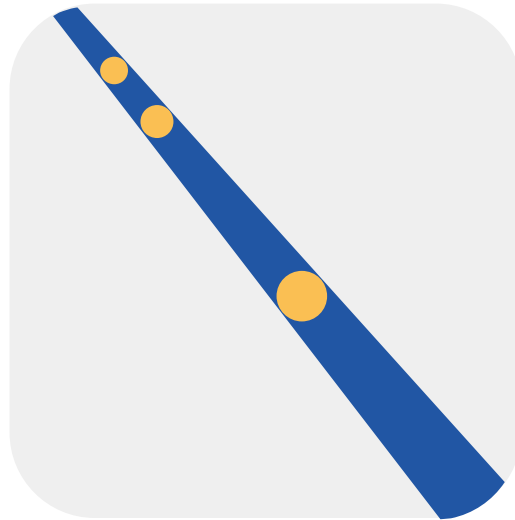

Omkeerbaar

Actieve monitoring
(bijv. feedback ophalen)

Samenvatting & Afsluiting

www.juliaburggraaf.nl
www.despreker.nl/julia-burggraaf/

